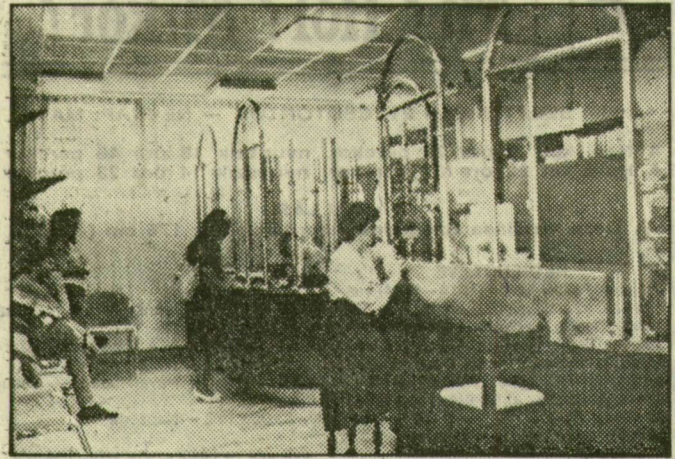

A konkurencia ellenére

Somogyi Károlyné felvétele

Az utazási irodák egyre gazdagodó palettáján ma már csak azok számíthatnak — az erősödő konkurencia ellenére — vállalkozások sikerére, akik a turizmus egyes részterületeit veszik célba szolgáltatásuk profillal. A MAV Tours első sorban a vasúton utazókat kívánja szolgálni újonnan megnyitott szegedi irodájával is.

A Szeged Nagyrúházi passzázsán tegnap átadott, felszerelési, reprezentatív helyiségükben a bel- és nemzetközi helyfoglalás és menetjegyárúsítás mellett szállásfoglalással, fizetővendég-szolgáltatással, csoportos utazások, különvonatok, illetve nosztalgia vonatok szervezésével foglalkoznak elsősorban, de

tanulmányi és egyéb kirándulások, üdülőprogramok megszervezését is vállalják. Vízum ügyintézés, valutaárusítás, várhatólag csak jövőre tudnak szolgálni.

A MAV Tours 7 millió forintért épült irodája, melynek kivitelezője a Délép, a Nagykőrösi Építőipari Ktsz, valamint a MAV saját műszaki gárdája volt, hétfőtől szombatig 8—18 óra között árusít menetjegyeket, idegenforgalmi és valutabeváltó részlege hétfőtől péntekig 8—16 óra 20 percig várja vendégeit. A vasúti igazgatóság háta mögött, a mozdony tövében levő bel- és külföldi jegypénztár az utóbbi félfordulási renddel folytatja tevékenységét.

Hamis márkajelzések a ruházati termékeken

A kisiparosok által készített ruházati termékek forgalmazásának körülményeit vizsgálta meg a közelmúltban a fővárosi és a megyei kereskedelmi felügyelőségek.

Jelenleg megközelítően 14 ezer kisiparos tevékenykedik a különféle ruházati szakmákban, többségük női szabó, ill. kötő-hurkoló. A vizsgálatok tanúsága szerint elsősorban az iparosok által újonnan alakított üzletek, műhelyek kulturáltak, ezeknél sikerült a szakszerű kiszolgáláshoz a szükséges feltételeket biztosítani.

Nem tapasztalható javulás a termékek kiszerezésében; változatlanul nem tüntetik fel a gyártó nevét és címét, az anyag összetételét, a főbb jellemző tulajdonságokat, a méretet, nem mellékelnek használati kezelési útmutatót a termékekhez. A gyártóknak és forgalmazóknak csak elvéve van arról tudomásuk, hogy az új cikkeknek a forgalomba hozatal előtt kötelező az előzetes minőségvizsgálat. Az ellenőrök a korábbiakhoz hasonlóan gyakran tapasztalták, hogy hamis márkajelzések kerülnek forgalomba a kisipari termékek. A Boss, a Golf, a Benetton márkájának „álcázott” holmik ugyanis kelendőbbek, s drágábban is vevőre találhatnak.

Az ellenőrzött kisiparosok, gmk-k, kisközvetkezők termékeik méretezésére általában nem a magyar szabványt, hanem a külföldi S, M, L jelzést alkalmazták. Pozitívumként értékelhető, hogy az ellenőrök az ár és minőség összhangját többnyire rendben találták, kiváltképp rossz minőségű áruval nem találkozott. A korábbiaktól eltérően az árakat is szinte mindig feltüntetik, a szolgáltatást végző kisiparosok pedig tájékoztató táblát helyeznek el a vállalási díjakról.

Az ellenőröknek sok gondja akadt amiatt, hogy a reklamáció intézésére, a vásárlók könyvével kapcsolatos teendőkre nemigen terjed ki a magánvállalkozók figyelme. A rendeletet sok esetben egyáltalán nem is ismerik, ezért a reklamációkat saját belátásuk szerint intézik.

A fogyasztók érdekeit sértő szabálytalanságokért a felügyelőségek az ellenőrzött csaknem 400 iparosnál, kereskedőnél, gmk-nál és szövetkezetnél 63 esetben vonták felelősségre a termelőket, illetve forgalmazókat, 17 esetben figyelmeztették őket. Pénzbírságot összesen 90 ezer forint értékben szabtak ki. Szabálysértési feljelentést négy esetben tettek.

Vélemények, javaslatok

A Szegedi Ellenzéki Kerekasztal szervezetei felkérték Roszik Gábor országgyűlési képviselőt, hogy a Parlament 1989. szeptember 26-án kezdődő ülésén javasolja az Országgyűlésnek törvény alkotását október 23. nemzeti ünnepé nyilvánításáról.

Az indítványt (más szervezetek kezdeményezésésként is) az MDF országgyűlési csoportja állítja össze, és az ellenzék által egysegesen támogatott Roszik Gábor képviselő terjeszti a Parlament elé.

Szegedi Ellenzéki Kerekasztal

„Szerettem a kihívásokat”

Bemutatjuk a SZOTE új tanszékvezetőit

— Az új feladat számomra mindig kihívás. Ha már valamit megoldottam, akkor keresem a még megoldhatót. A két évig kinevezett professzor nélküli intézmény irányítása, egy kiváló kolléga munkájának folytatása, egy igen nehéz szakma csapatának összefogása számomra kihívóan szép feladat. Jöttem szívesen azért is, mert a szegedit mindig úgy tekintettem, mint igazi egyetemet. Számomra példakép volt, s ezt nem az ilyenkor kötelező udvariasság mondatja velem. A város pedig elbűvölő, fiatalokkal teli, s ezért lüktető. Mondom én, aki köztudottan rajongok Budapestért.

— Ami a légköbmétereket illeti, intézetnek enyhe túlzás nevezni az aneszteziológiát.

— Az intézet egyelőre egyenlő ezzel a szobával. Igaz az is, a mi orvosaink munkahelye a műtő, a klinikai tömb valamennyi műtője. Az aneszteziológia új szakág, s talán majd lassanként a térben is terjeszkedhet.

— Azt mondja, új szakma? De hisz Ön már 1963-ban a Magyar Aneszteziológiai Társaság elnöke volt.

— Sőt, én 1953-ban kezdtem ezt a szakmát, még diploma előtt, szigorló orvosként.

Tudja, gyerekkorom kellemetlen és felejthetetlen „élménye” volt, hogy éterrel altattak vakbélműtémnél. Nagyon rosszul voltam utána, egész éjszaka szenvedtem, küszködtem. Aztán még egyszer így altattak, a mandulaműtétkor, s én gyerek fejfel azon kezdtem gondolkodni: nem lehet, hogy egy műtét miatt ilyen kellemetlenségeket is el kelljen viselnie az embernek.

— Tehát az Ön esetében érvényes a közhegy: már korá gyermekkorom óta altatóorvos szerettem volna lenni.

— Igen. De az igazi lökést az adta, hogy láttam — már orvosként 1954-ben — minden ugyanazokkal a módszerekkel történik, mint az én gyerekkoromban. Ugyanakkor hallottam a külföldi humánus, korszerű altatási módokról. Így hát elhatároztam, mindezen változtatni próbálok. Nem utolsósorban azért, mert nekünk, orvosoknak egyik fő hivatásunk a szenvedést megszüntetni vagy csökkenteni.

— Diplomát 1954-ben kapott, az elhatározása is ekkorra datálódik. Ez azt jelenti, hogy az ötvenes évek derekán még éterrel altattak Magyarországon?

— Igen. Hogyne. Még utána is egy jó pár évig.

— A fordulat?

— A hatvanas évek első felében. Akkor kezdtek országszerte alakulni az aneszteziológiai osztályok. A szakág születése a hatvanas évek derekára tehető, de mind a mai napig hiányszakma a miénk.

— Nem azért, mert az egyik leghaládatlanabb? Most nem a hálapénzre gondolok, hanem arra, hogy az altatóorvosnak nincs kapcsolata a beteggel olyan formában, mint ahogyan a belgyógyásznak, a körzeti orvosnak stb.

— Nem lényeges, hogy a beteg tudja: én is segédkeztem a műtétnél, én is hozzájárultam a gyógyulásához. Az orvos számára egyetlen fontos dolog létezik: a beteg gyógyulása.

— Ha nem ez a háttér szerep, akkor mi az oka annak, hogy az aneszteziológus hiányszakma?

— Nehéz felelősségteljes a munkánk. Ha a műtét közben a beteggel váratlanul valami történik — romlik az életfunkciói, véremlé kezd —, az altatóorvosnak is be kell avatkoznia. Az aneszteziológusnak lehetőleg men-

— válaszolja Lencz László professzor arra az indító kérdésemre, miért vállalta a SZOTE — Boros professzor halála után két évig kinevezett vezető nélkül maradt — aneszteziológia és intenzív terápiás intézetének irányítását. Az érdeklődés azért is indokolt, mert Lencz professzor a szakmájában jószerével már mindent elért. Kandidátus, a hazai aneszteziológiai szakkönyvek, egyetemi tankönyvek szerzője, az Aneszteziológusok Európai Akadémiájának tagja, a szakma elismert tekintélye, akinek néhány éve van a nyugdíjja.

tesíteni kell a sebészt azért, hogy ő kizárólag az operációra koncentrálhasson.

A másik ok: egyre több a műtét, és egyre hosszabbak az operációk, ami azt jelenti, hogy mind több időt töltünk a műtőben. A sebészek cserélődnek időnként, mi maradunk. Sajnos, rossz az arány, öt-hat sebészre jut egy aneszteziológus akkor, amikor minimálisan két sebészre kellene jutni egy altatóorvosnak. Nem szabad azt sem elhallgatnom, hogy anyagilag még nem eléggé megbecsült szakma a miénk, ezért is kezd elnéptelenedni. Jelenleg is van hat üres állásunk. A közelmúltban vált meg tőlünk három kiváló orvos, és sajnos, évről évre veszünk el jól képzett munkatársakat.

— Mondja, mennyit keres itt egy orvos? Az önk esetében ugyanis nem lehet az államtól kapott fizetést megspékelni a hálapénzzel. Elképzelhetetlen, hogy a beteg a műtét után az altatóorvos zsebébe keresse.

— Az egyik kiváló szakorvosomnak — aki éppen most ment el tőlünk — a fizetése bruttó 8 ezer 500 forint volt. Egy másik fiatal munkatársam bruttó 5 ezer 900 forintot keres. A többiek ezek között mozog. A számadatokhoz nem tudok mit hozzáfűzni, ha csak azt nem: csodálom, hogy a munkatársak bejönnek, és ilyen keményen dolgoznak. Megszállottság hajtja őket, s ezt meg kellene minden reggel köszönnöm nekik. Csak hát, sokáig nem lehet önfeláldozásra, megszállottságra építeni egy szakmát.

— Kuvaitban — a világ egyik leggazdagabb országában — dolgozott hat esztendőig. Ott mennyire becsülik az aneszteziológust?

— Végzett munkája értékén fizetik meg, s bizony, sem a betegnek, sem az or-

vosnak nem jut eszébe a hálapénz. Hálásak, a maguk módján. Engedje meg, elmondok egy történetet. Egy igen gazdag kuvaitit altattam a műtétnél. Amikor felébredt, kezét rázott minden gyógyítójával. Aztán néhány nappal később egy újságot lobbogtattak a kollégáim, s mutattak benne egy elég terjedelmes írást. Köszönet volt. Betegünk az újság hasábjain név szerint köszönte meg nekünk a gyógyítást. Amikor megkérdeztem, mennyibe kerülhetett ez a köszönetnyilvánítás, mondták: egy fél autó ára.

— Ha már Kuvaitnál tartunk, úgy tudom, önt ott egy alkalommal az év legjobb orvosának választották.

— Kezdetben úgy kezelték, mint egy Kelet-Európából érkezett embert. Gyánakodva néztek rám, s kérdeztek, mindazt tudom-e, amit ők? Jószerével levizsgáztak. Tehát bizonyítanom kellett, már csak azért is, mert a magyar aneszteziológusokat képviseltem. Öt évvel később ugyanazok, akik bizalmatlanul fogadtak, megadták nekem a „Best doktor of the year” — az Ev orvos — címet, amit egyébként több orvos is megkap évente. De magyar egyedül én voltam. Tulajdonképpen akkor láttam be: nekünk, magyaroknak — még ha előítélettel fogadnak is bennünket külföldön — nincs szégyenkeznivalónk. Majdnem minden magyar, aki ott kint volt akkorajt, élen járt a munkában. S ez nemcsak a mi szakmánkra érvényes. Azóta optimista vagyok. Ezt — a mások által sokszor megmosolygott — optimizmusomat is szeretném áttagasztani kollégáimra. Jele-sül azt, hogy — ami a szürkeállományunkat illeti — nincs szégyenkeznivalónk.

Kalocsai Katalin

Kongresszus előtt

Hogyan válasszunk Országos Pártelnökséget?

Bár az MSZMP kongresszusa csak október 6-án kezdődik, máris javában tart. E látszólag paradox állítást világosan bizonyítja a Délmagyarország 1989. szeptember 19-i száma, amely a Csongrád megyei küldöttséget pártalapszabály- és kongresszusügyrend-vitájáról tudósít. Ebben a vitában merült fel a címbe írt kérdés is. Egyelőre két verzió alakult ki, nekem egyik sem tetszik, ezért állók elő egy harmadikkal. De lássuk előbb a két verziót, és az ellenük szóló kritikát!

Az egyik verzió a „hagyományos”, ami abban áll, hogy a jelölőbizottság (és a tagság) az elnökség tagjaira jelölteket állít, majd az így elkészített szavazólapon a szavazók legfeljebb (vagy pontosan) annyi nevet hagyhatnak meg, mint az elnökség létszáma, mondjuk 20 fő. Hasonló szisztéma volt az 1988-as májusi pártértekezleten is, ahol a választók „kiszavazták” a Központi Bizottságból az oda nem való addigi hitbizományosok „krémjét”. Jogos azt mondani, hogy ez nagyon helyesen történt, miért akkor a kritika. Azért, mert ez nemcsak az oda nem valókat, hanem az ismertebbeket, a markánsabbakat is kiszelektálhatja, pláne most a platformok idején. Befutnak a senkinek fel nem tűnő, eddig senkinek nem ártó „szürkék”. De kik veszik akkor a pártot?

Erre orvosság a másik verzió, a „platform”. Eszerint a platformok indításnak — az előbbi példánál ma-

radva — 20 fős rangsorolt listákat és a választók szavazzanak a listákról. Ha — mondjuk — egy bizonyos platform elnyeri a szavazatokat pl. 10 százalékát, akkor a listavezető két embere lesz az elnökség tagja. Igazságosnak tűnik, de... Hogyan is néz ki egy ilyen elnökség? Itt a lovak nem szürkék, csak éppen annyi felé húzzák a szekeret, ahányan vannak. Ez pedig nem jó, tapasztalhattuk, tapasztalhatjuk a mostani „négyesfogat” esetében is. Ráadásul bekerülhetnek oda nem valók is, hiszen a platform listavezetője már 5 százalék esetén is elnökségi tag...

Egyébként mindkét verzió esetén a kongresszusi küldöttek maguk döntenek el — néha tanácsal — az alapvető személyi kérdéseket. Ma, amikor mindenek előtt a párttagság bizalmának megnyerése — egyes ismert vezetők esetében esetleges visszanyerése —

döntő fontosságú, a legmagasabb szintű személyi kérdések eldöntéséből nem szabad a tagságot kihagyni! (Hadd jegyezzem meg zárójelben, hogy pl. a párt elnökeinek az elnökség tagjai közül utólagos pártszavazással való kiválasztása több szempontból sem elégt ki.)

Lássuk ezután a harmadik verziót! Ennek az a lényege, hogy — mondjuk a kongresszus előtt 10 nappal — lépjenek a nyilvánosság színe elé a pártelnöki poszt aspiránsai! De ne egyedül, hanem hozzák magukkal jelenő segítőtársaikkal névsorát is. Az elnökjelölt mondja meg, kiket szeretne alelnöknek, ügyvezető titkárnak, országos titkároknak, egyéb elnökségi tagoknak, 20 főig bezárólag. Megjelenhetne „csapatával” négy-öt elnökjelölt is. Nem okozna gondot az sem, hogy ha a „csapatok” átfednek egymást, hiszen nyilván van olyan személyiség több is, akit bármelyik elnökjelölt szívesen látna közvetlen munkatársaként. A kongresszusi küldöttek felkeresnék a küldötteket, és tőlük — esetleg rangsorolt — állásponttal felvértezve mehetnek a személyi kérdések konkrét eldöntésére a kongresszusra, mintegy elektorként. Valószínű, hogy az első szavazási menetben egyik elnökje-

lőltre sem esne a szavazatok többsége. Ekkor az utolsó helyezett lemarad. Kéthárom forduló után kiválasztódik az elnök, „csapata” pedig elnökséggé válik. E verzió kritikáját másokra hagyom, de előnyeik közül kettőt ki szeretnék említeni. Ez szervesen együttműködni képes elnökség lenne, amely az előzetes megmérettetés adta erkölcsi tőke miatt magabiztosan képviselhetné a pártot kifelé is. (Ugyanakkor nem lenne teljhatalmú, mert a delegáltakból álló Országos Pártválasztmányának tartozna felelősséggel.)

Tudom, ez a szisztéma nem kedvez azoknak, akik az „utolsó pillanatig” taktikázni szeretnének a személyi kérdésekkel. Nem baj, ez nem parlamenti koalíciós alkudozás, itt egy párt jövője forog kockán.

Végül, mint matematikus, nem tudok ellenállni annak a kísértésnek, hogy meg ne vizsgáljam az „egy elnökjelölt” lehetséges speciális esetét. Nos, ha így lenne, és őt („csapatával” együtt) a párttagság elfogadná, akkor e kongresszus abban a tekintetben is rendhagyó lenne, hogy az igazi szándékot nem a személyi kérdések, hanem az új program tézisével jelentené.

Szalay István